Διάλεξη 15 - Εμβέλεια, Μνήμη και Συμβολοσειρές

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εισαγωγή στον Προγραμματισμό

Θανάσης Αυγερινός

Ανακοινώσεις / Διευκρινήσεις

Καμία :)

Την προηγούμενη φορά

- Πολυπλοκότητα
- Επίλυση Προβλημάτων
- Προεπεξεργαστής

Σήμερα

- Εμβέλεια Μεταβλητών
- Παγκόσμια / Στατική Μνήμη
- Συμβολοσειρές (strings)

Εμβέλεια Μεταβλητής (Variable Scope)

Εμβέλεια μιας μεταβλητής λέγεται το μέρος του προγράμματος που η μεταβλητή είναι ορατή / προσβάσιμη.

Το σημείο δήλωσης μιας μεταβλητής στο πρόγραμμα καθορίζει την εμβέλειά της.

Δύο είδη μεταβλητών και εμβέλειας:

- 1. Τοπικές μεταβλητές (local variables)
- 2. Παγκόσμιες μεταβλητές (global variables)

Μια τοπική μεταβλητή (local variable) δηλώνεται μέσα στο σώμα μιας συνάρτησης. Η εμβέλειά της είναι από το σημείο δήλωσής της μέχρι το τέλος του block εντολών μέσα στο οποίο ορίστηκε. Αποθηκεύονται στην στοίβα.

```
void foo(int bar) {
  printf("%d\n", bar);
  int i = 42:
  printf("%d\n", i);
  int j;
  for(j = 0; j < i; j++)
     printf("%d %d\n", bar, i * j);
```

Scope της μεταβλητής ορίσματος bar (αρχικοποιείται κατά την κλήση της foo)

Μια τοπική μεταβλητή (local variable) δηλώνεται μέσα στο σώμα μιας συνάρτησης. Η εμβέλειά της είναι από το σημείο δήλωσής της μέχρι το τέλος του block εντολών μέσα στο οποίο ορίστηκε. Αποθηκεύονται στην στοίβα.

```
void foo(int bar) {
  printf("%d\n", bar);
  int i = 42:
  printf("%d\n", i);
  int j;
  for(j = 0; j < i; j++)
     printf("%d %d\n", bar, i * j);
```

Scope της τοπικής μεταβλητής i

Μια τοπική μεταβλητή (local variable) δηλώνεται μέσα στο σώμα μιας συνάρτησης. Η εμβέλειά της είναι από το σημείο δήλωσής της μέχρι το τέλος του block εντολών μέσα στο οποίο ορίστηκε. Αποθηκεύονται στην στοίβα.

```
printf("%d\n", bar);
int i = 42:
printf("%d\n", i);
int j;
for(j = 0; j < i; j++)
   printf("%d %d\n", bar, i * j);
```

void foo(int bar) {

Scope της μεταβλητής ορίσματος j

```
void foo() {
 int i = 43;
                                    Τι θα επιστρέψει αυτό το πρόγραμμα;
int main() {
 int i = 42;
 foo();
 return i;
```

```
void foo() {
 int i = 43;
                                Τι θα επιστρέψει αυτό το πρόγραμμα;
                                 $ gcc -o local local.c
int main() {
                                 S ./local
 int i = 42;
                                 $ echo $?
 foo();
                                 42
 return i;
```

```
void foo(int i) {
 i++;
                                    Τι θα επιστρέψει αυτό το πρόγραμμα;
int main() {
 int i = 42;
 foo(i);
 return i;
```

```
void foo(int i) {
 i++;
                                Τι θα επιστρέψει αυτό το πρόγραμμα;
                                $ gcc -o local2 local2.c
int main() {
                                  ./local2
 int i = 42;
                                $ echo $?
 foo(i);
                                42
 return i;
```

Παγκόσμιες Μεταβλητές (Global Variables)

Μια παγκόσμια μεταβλητή (global variable) δηλώνεται έξω από οποιαδήποτε συνάρτηση. Η εμβέλειά της είναι από το σημείο δήλωσής της μέχρι το τέλος του αρχείου μέσα στο οποίο ορίστηκε.

```
int baz = 42;
void foo() {
  printf("baz: %d\n", baz);
void bar() {
  baz++:
```

Scope της μεταβλητής ορίσματος baz - ορατή και στην foo και στην bar

Επισκίαση Μεταβλητής (Variable Shadowing)

Όταν μια δήλωση μεταβλητής βρίσκεται εντός εμβέλειας άλλης μεταβλητής με το ίδιο όνομα, τότε η εσωτερική μεταβλητή επισκιάζει (shadows) την άλλη.

```
#include <stdio.h>
int baz = 42;
int main() {
  int baz = 43;
  printf("baz: %d\n", baz);
  return 0;
}
```

Επισκίαση Μεταβλητής (Variable Shadowing)

Όταν μια δήλωση μεταβλητής βρίσκεται εντός εμβέλειας άλλης μεταβλητής με το ίδιο όνομα, τότε η εσωτερική μεταβλητή επισκιάζει (shadows) την άλλη.

```
#include <stdio.h>
                                         Scope της παγκόσμιας
int baz = 42;
                                           μεταβλητής baz
int main() {
  int baz = 43:
                                                                 Τι θα τυπώσει:
  printf("baz: %d\n", baz);
  return 0;
                                         Scope της τοπικής
                                          μεταβλητής baz
```

Επισκίαση Μεταβλητής (Variable Shadowing)

Όταν μια δήλωση μεταβλητής βρίσκεται εντός εμβέλειας άλλης μεταβλητής με το ίδιο όνομα, τότε η εσωτερική μεταβλητή επισκιάζει (shadows) την άλλη.

```
#include <stdio.h>
                                         Scope της παγκόσμιας
int baz = 42;
                                           μεταβλητής baz
int main() {
  int baz = 43:
                                                                 Τι θα τυπώσει:
  printf("baz: %d\n", baz);
                                                                  $ ./shadow
  return 0;
                                                                  baz: 43
                                         Scope της τοπικής
                                          μεταβλητής baz
```

Στατικές Μεταβλητές (Static Variables)

Μια μεταβλητή λέγεται στατική (static), όταν διατηρεί την τιμή της ανάμεσα σε κλήσεις συναρτήσεων μέχρι το τέλος του προγράμματος. Οι στατικές μεταβλητές αρχικοποιούνται μόνο στην πρώτη κλήση της συνάρτησης.

```
#include <stdio.h>
void foo() {
 static int counter = 0; int i = 0;
                                                                        Τι θα τυπώσει:
 counter++; i++;
 printf("%d %d\n", counter, i);
int main() {
 foo(); foo(); foo();
 return 0;
```

Στατικές Μεταβλητές (Static Variables)

Μια μεταβλητή λέγεται στατική (static), όταν διατηρεί την τιμή της ανάμεσα σε κλήσεις συναρτήσεων μέχρι το τέλος του προγράμματος. Οι στατικές μεταβλητές αρχικοποιούνται μόνο στην πρώτη κλήση της συνάρτησης.

```
#include <stdio.h>
void foo() {
 static int counter = 0; int i = 0;
                                                                     Τι θα τυπώσει:
 counter++; i++;
 printf("%d %d\n", counter, i);
                                                                     $ ./static
int main() {
 foo(); foo(); foo();
 return 0;
```

Στατικές Μεταβλητές (Static Variables)

Μια μεταβλητή λέγεται στατική (static), όταν διατηρεί την τιμή της ανάμεσα σε κλήσεις συναρτήσεων μέχρι το τέλος του προγράμματος. Οι στατικές μεταβλητές αρχικοποιούνται μόνο στην πρώτη κλήση της συνάρτησης.

```
#include <stdio.h>
void foo() {
 static int counter; int i = 0; counter = 0;
                                                                 Τι θα τυπώσει:
 counter++; i++;
 printf("%d %d\n", counter, i);
                                                                 $ ./static
int main() {
                       Προσοχή: αν αρχικοποιήσουμε
                      εκτός δήλωσης μεταβλητής τότε
 foo(); foo(); foo();
                            η τιμή δεν διατηρείται
 return 0;
```

Κατηγορίες Μνήμης

Υπάρχουν 3 κατηγορίες μνήμης:

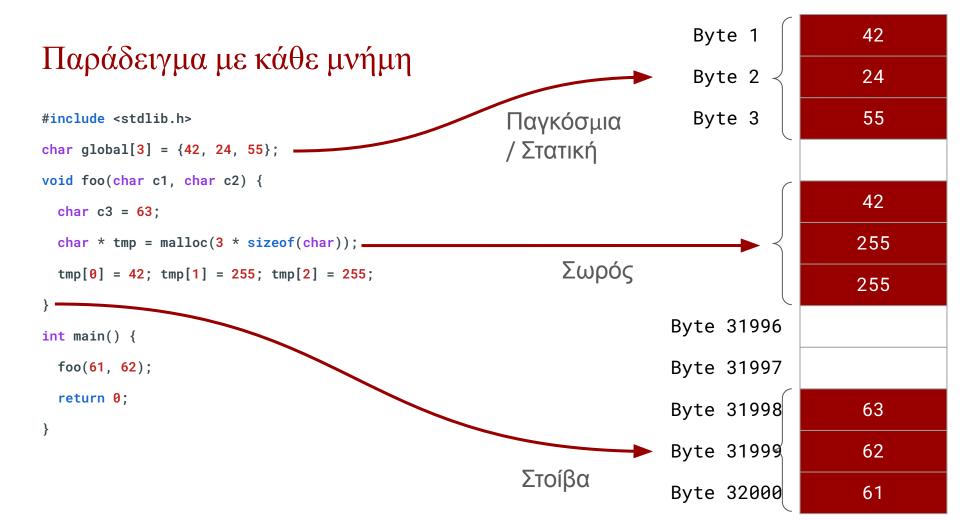
- Η στοίβα (stack)
- 2. Ο σωρός (heap)
- 3. Η παγκόσμια / στατική μνήμη (global / static memory) (σήμερα)

Η Παγκόσμια / Στατική Μνήμη (Global / Static Memory)

Η παγκόσμια / στατική μνήμη είναι ένα μέρος της μνήμης του προγράμματος ξεχωριστό από την στοίβα και στον σωρό που αποθηκεύονται παγκόσμιες, στατικές μεταβλητές καθώς και δεδομένα του προγράμματος (ακόμα και ο κώδικας ο ίδιος).

Η μνήμη αυτή αρχικοποιείται όταν ξεκινά το πρόγραμμα και αποδεσμεύεται όταν τερματίσει.

Έχει πολλές υποκατηγορίες (data, code, .bss - άλλο μάθημα)

Κάθε αρχείο C μπορεί να ορίζει τις δικές του παγκόσμιες μεταβλητές και τα ονόματά τους σώζονται ως σύμβολα από τον μεταγλωττιστή.

```
int global_buffer[10];
void foo() {
 static int counter = 0:
                               $ qcc -c memory.c
                                $ nm memory.o
 counter++;
                                00000000000000028 b counter.0
                                0000000000000000 T foo
int main() {
                                0000000000000000 B global_buffer
 foo();
                                0000000000000016 T main
 return 0;
                               $ du -sh memory.o
                               4.0K
                                         memory.o
```

Κάθε αρχείο C μπορεί να ορίζει τις δικές του παγκόσμιες μεταβλητές και τα ονόματά τους σώζονται ως σύμβολα από τον μεταγλωττιστή.

```
int global_buffer[100000000];
void foo() {
 static int counter = 0:
                                $ qcc -c memory.c
                                $ nm memory.o
 counter++;
                                0000000017d78400 b counter.0
                                000000000000000 T foo
int main() {
                                0000000000000000 B global_buffer
 foo();
                                0000000000000016 T main
 return 0;
                               $ du -sh memory.o
                               4.0K
                                         memory.o
```

Κάθε αρχείο C μπορεί να ορίζει τις δικές του παγκόσμιες μεταβλητές και τα ονόματά τους σώζονται ως σύμβολα από τον μεταγλωττιστή.

```
int global_buffer[100000000] = {1};
void foo() {
  static int counter = 0;
  counter++;
int main() {
  foo();
  return 0;
```

Αν η μεταβλητή αρχικοποιηθεί με μη-μηδενικές τιμές, ο χώρος που χρειάζεται και όλες οι σχετικές τιμές αποθηκεύονται στο αρχείο από τον μεταγλωττιστή

```
$ gcc -c memory.c
$ nm memory.o
000000000000000000 b counter.0
0000000000000000 T foo
000000000000000 D global_buffer
0000000000000016 T main
$ du -sh memory.o
382M memory.o
```

Συμβολοσειρές που δεν χρησιμοποιούνται για την αρχικοποίηση ενός τοπικού πίνακα αποθηκεύονται επίσης στην στατική μνήμη.

```
#include <stdio.h>
int main() {
 char * str1 = "Hello World", * str2 = "Hello World";
 printf("%p %p\n", str1, str2);
 return 0;
                          $ qcc -o const const.c
                          $ ./const
                          0x5588197ac004 0x5588197ac004
```

Συμβολοσειρές που δεν χρησιμοποιούνται για την αρχικοποίηση ενός τοπικού πίνακα αποθηκεύονται επίσης στην στατική μνήμη.

```
#include <stdio.h>
int main() {
 char str1[] = "Hello World", str2[] = "Hello World";
 printf("%p %p\n", str1, str2);
 return 0;
                          $ qcc -o const const.c
                          $ ./const
                          0x7ffc2576ccc4 0x7ffc2576ccb8
```

Συναρτήσεις βιβλιοθήκης για συμβολοσειρές (string.h)

Πίνακας Χαρακτήρων / Συμβολοσειρά (String)

'Η'

'1'

'1'

0'

Ένας πίνακας από χαρακτήρες λέγεται και αλφαριθμητικό / συμβολοσειρά (string). Λόγω της συχνής χρήσης τους, έχουμε αρκετές συντομεύσεις για αυτούς. Οι τρεις παρακάτω δηλώσεις είναι ισοδύναμες:

```
char hello[] = {'H', 'e', 'l', 'l', 'o', '', 'W', 'o', 'r', 'l', 'd', '\n', '\0'};

char hello[] = {72, 101, 108, 108, 111, 32, 87, 111, 114, 108, 100, 0};

Char hello[] = "Hello World\n";

Tροσοχή: τα string
Τερματίζονται πάντα με
Το null byte
```

0'

'1'

'd'

'\n'

'W'

Η συνάρτηση strlen επιστρέφει τον αριθμό των χαρακτήρων μιας συμβολοσειράς χωρίς να μετράει το null byte ('\0').

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>
int main(int argc, char ** argv) {
  if (argc != 2) return 1;
  printf("Arg1 length: %d\n", strlen(argv[1]));
  return 0;
}
```

Η συνάρτηση strlen επιστρέφει τον αριθμό των χαρακτήρων μιας συμβολοσειράς χωρίς να μετράει το null byte ('\0').

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>

int main(int argc, char ** argv) {
  if (argc != 2) return 1;
  printf("Arg1 length: %d\n", strlen(argv[1]));
  return 0;
}
```

Η συνάρτηση strlen επιστρέφει τον αριθμό των χαρακτήρων μιας συμβολοσειράς χωρίς να μετράει το null byte ('\0').

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>

#include <string.h>

#int main(int argc, char ** argv) {

if (argc != 2) return 1;

printf("Arg1 length: %d\n", strlen(argv[1]));

return 0;
}
```

Μια πιθανή υλοποίηση:

```
size_t strlen(char * str) {
    size_t length = 0;
    while(*str++) length++;
    return length;
}
```

Τι πολυπλοκότητας είναι η συνάρτηση strlen ως προς το μέγεθος της συμβολοσειράς;

Μια πιθανή υλοποίηση:

```
size_t strlen(char * str) {
    size_t length = 0;
    while(*str++) length++;
    return length;
}
```

Τι πολυπλοκότητας είναι η συνάρτηση strlen ως προς το μέγεθος της συμβολοσειράς;

Χρόνος: O(n) Χώρος: O(1)

Η συνάρτηση strcmp

Η συνάρτηση strcmp ελέγχει αν δύο συμβολοσειρές A και B είναι ίσες. Αν είναι επιστρέφει 0, αλλιώς επιστρέφει θετική τιμή αν το A > B (αρνητική αν B > A)

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>
int main(int argc, char ** argv) {
  if (argc != 3) return 1;
  printf("strcmp(arg1, arg2): %d\n",
         strcmp(argv[1], argv[2]));
  return 0;
```

```
$ ./strcmp foo bar
strcmp(arg1, arg2): 4
$ ./strcmp foo foo
strcmp(arg1, arg2): 0
$ ./strcmp f bar
strcmp(arg1, arg2): 4
$ ./strcmp bar f
strcmp(arg1, arg2): -4
$ ./strcmp bar c
strcmp(arg1, arg2): -1
$ ./strcmp bar ba
strcmp(arg1, arg2): 114
```

Η συνάρτηση strcmp

```
Μια πιθανή υλοποίηση:
int strcmp(char * str1, char * str2) {
  while(*str1 && (*str1 == *str2)) {
    str1++;
                                         Τι πολυπλοκότητας είναι η
                                         συνάρτηση strcmp ως προς το
    str2++;
                                         μέγεθος των συμβολοσειρών
                                         (έστω Ν και Μ);
  return *str1 - *str2;
```

```
Μια πιθανή υλοποίηση:
int strcmp(char * str1, char * str2) {
  while(*str1 && (*str1 == *str2)) {
   str1++;
   str2++;
  return *str1 - *str2;
```

Τι πολυπλοκότητας είναι η συνάρτηση strcmp ως προς το μέγεθος των συμβολοσειρών (έστω n και m);

Χρόνος: O(min(m, n)) Χώρος: O(1)

Η συνάρτηση strcpy αντιγράφει (copy) μια συμβολοσειρά (2ο όρισμα) σε μια άλλη (1ο όρισμα).

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>
int main(int argc, char ** argv) {
                                                      $ ./strcpy
 char hello[16] = "Hello!";
                                                      world: Hello!
 char world[16];
 strcpy(world, hello);
  printf("world: %s\n", world);
  return 0;
```

Η συνάρτηση strcpy αντιγράφει (copy) μια συμβολοσειρά (2ο όρισμα) σε μια άλλη (1ο όρισμα).

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>
int main(int argc, char ** argv) {
    char hello[16] = "Hello!";
    char world[16];
    strcpy(world, hello);
    printf("world: %s\n", world);
    return 0;
```

Η συνάρτηση strcpy είναι **ιδιαίτερα επικίνδυνη** (ασφάλεια!) καθώς γράφει στην μνήμη χωρίς να ελέγχει αν υπάρχει επαρκής χώρος - πρέπει να ελέγξουμε εμείς. Ελαχιστοποιούμε την χρήση της (man strncpy για μια λίγο καλύτερη - αλλά πάλι κακή - εκδοχή).

```
Μια πιθανή υλοποίηση:
char * strcpy(char * dst, char * src) {
  char * original_dst = dst;
  while(*src) *dst++ = *src++;
                                           Τι πολυπλοκότητας είναι η
                                           συνάρτηση strcpy ως προς το
  *dst = '\0';
                                           μέγεθος των συμβολοσειρών
  return original_dst;
                                           (έστω n (src) και m (dst));
```

```
Μια πιθανή υλοποίηση:
char * strcpy(char * dst, char * src) {
  char * original_dst = dst;
 while(*src) *dst++ = *src++;
  *dst = '\0';
  return original_dst;
```

Τι πολυπλοκότητας είναι η συνάρτηση strcpy ως προς το μέγεθος των συμβολοσειρών (έστω n (src) και m (dst));

Χρόνος: O(n) Χώρος: O(1)

Η συνάρτηση streat

Η συνάρτηση streat συνενώνει (concatenates) δύο συμβολοσειρές στην πρώτη ξεκινώντας την αντιγραφή του 2ου ορίσματος από το τέλος (null byte) της πρώτης συμβολοσειράς.

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>
int main(int argc, char ** argv) {
    char hello[16] = "Hello ";
    char world[16] = "World!";
    strcat(hello, world);
    printf("concat: %s\n", hello);
    return 0;
```

Προσοχή: η strcat έχει ακριβώς τα ίδια προβλήματα με την strcpy. Ελέγχουμε πάντα ότι υπάρχει αρκετός χώρος στον πίνακα για την αντιγραφή.

Η συνάρτηση streat

```
Μια πιθανή υλοποίηση:
char *strcat(char *dst, char *src) {
    char *original_dst = dst;
    while (*dst) dst++;
    while (*src) *dst++ = *src++;
    *dst = '\0';
    return original_dst;
```

Τι πολυπλοκότητας είναι η συνάρτηση streat ως προς το μέγεθος των συμβολοσειρών (έστω n (src) και m (dst));

Η συνάρτηση streat

```
Μια πιθανή υλοποίηση:
char *strcat(char *dst, char *src) {
    char *original_dst = dst;
    while (*dst) dst++;
    while (*src) *dst++ = *src++;
    *dst = '\0':
    return original_dst;
```

Τι πολυπλοκότητας είναι η συνάρτηση streat ως προς το μέγεθος των συμβολοσειρών (έστω n (src) και m (dst));

Χρόνος: O(m + n) Χώρος: O(1) Θέλω να ελέγξω αν είναι string είναι παλινδρομικό. Πως;

Θέλω να ελέγξω αν είναι string είναι παλινδρομικό. Πως;

```
int isPalindrome(char *str) {
    int left = 0;
    int right = strlen(str) - 1;
    while (left < right) {</pre>
        if (str[left] != str[right]) return 0;
        left++;
        right--;
    return 1;
```

Χρόνος: O(n) Χώρος: O(1)

Για την επόμενη φορά

Από τις διαφάνειες του κ. Σταματόπουλου καλύψαμε τις σελίδες 63-68, 93-96.

- <u>Static variables</u> and <u>more</u>
- <u>Data segment</u> and <u>bss section</u> (another time)
- Variable shadowing
- strcpy KQI strncpy

Ευχαριστώ και καλή μέρα εύχομαι!

Keep Coding;)